

Early Journal Content on JSTOR, Free to Anyone in the World

This article is one of nearly 500,000 scholarly works digitized and made freely available to everyone in the world by JSTOR.

Known as the Early Journal Content, this set of works include research articles, news, letters, and other writings published in more than 200 of the oldest leading academic journals. The works date from the mid-seventeenth to the early twentieth centuries.

We encourage people to read and share the Early Journal Content openly and to tell others that this resource exists. People may post this content online or redistribute in any way for non-commercial purposes.

Read more about Early Journal Content at <http://about.jstor.org/participate-jstor/individuals/early-journal-content>.

JSTOR is a digital library of academic journals, books, and primary source objects. JSTOR helps people discover, use, and build upon a wide range of content through a powerful research and teaching platform, and preserves this content for future generations. JSTOR is part of ITHAKA, a not-for-profit organization that also includes Ithaka S+R and Portico. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

THE JEWISH QUARTERLY REVIEW

APRIL, 1904

GENIZAH FRAGMENTS.

AMONG the many riddles which the Genizah offers, the Gnostic fragment reproduced in the following pages was among the first which caught my eye. The fragment has a peculiar pathetic connexion with the name of David Kaufmann, to whose memory it is herewith dedicated. For it was one of the first finds in the Genizah, and seeing that it contains, as will be noted, a reference to the five senses as the "five gates of Wisdom," I made a mental note at once to consult his monograph *Die Sinne*, when again within the reach of books. As a matter of fact he was constantly before my eyes during my whole stay in Cairo, from which place I sent to him the message of the success of my mission. As the finds increased, and with them the difficulties, the oftener my thoughts turned to him as the last resort for advice and instruction, especially in the branches of fiction and philosophy. It was also my—and I may say his—most cherished wish that we should do a certain portion of the Genizah work together. A mysterious Providence willed it otherwise; and on July 11, 1899, the great, good, beloved David Kaufmann was removed from us suddenly by death, and all these plans were shattered. And so may the following speci-

men, which, had he been spared to us, would have been edited by him, or at least under his guidance and by his assistance, be offered here as a token of love and devotion to the memory of one, "who shall surely live¹."

I. GNOMIC.

Fragment I consists of seven leaves (19.5×17.4 cm.), and is written in square characters by an oriental hand, probably not later than the twelfth century. The MS., deposited in the Library of the Jewish Theological Seminary of America, is written in two columns, each page having eighteen lines, except pp. vi and xi, and is also provided with the superlinear punctuation. The upper-stroke of the ζ on the first lines is as a rule very long, measuring sometimes almost 1.5 cm. Now and then we find a gloss or a self-correction by the scribe. The different leaves were found at long intervals, and their present sequence was mainly concluded from the set of marks left on the paper, when they still formed a book.

Leaf 1, having been exposed more than the rest, suffered badly, and is mostly illegible, whilst leaf 8 was torn off. The contents of this MS. are of a gnomic and didactic nature. The author, as will be seen from the notes, draws a great deal both on the Bible and on the Talmud. Some verses are even nothing more than a sort of paraphrase of corresponding Biblical passages. But his mixed vocabulary, and such references to the five senses as we have on pp. vi and vii, show distinctly that our author's sources were not confined to Hebrew originals. He evidently belonged to that class of Jewish authors, who were more or less acquainted with Greek philosophy (through the

¹ The first of these fragments was destined to form a part of the Kaufmann *Gedenkbuch*, published by Drs. Brann and Rosenthal, but the MS. was misplaced, and not found till lately. My feeling of loyalty towards my late friend does not allow me to cancel the matter in the Introduction relating to him.

medium of the Arabic), and perhaps even engaged in coining new philosophical terms¹.

The text with which we have to deal offers many obscure passages; others again are disfigured by clerical errors. On the whole our text seems to represent a praise of Wisdom, which the author, after the manner of Ben Sira and the Rabbis, already identifies with the Torah. But, like the former, he seems to consider that the gift of Wisdom to man has the consequence of making him a free agent and responsible for his actions. Hence his dwelling so often on the doctrine of free will².

The riddle of this text consists in the difficulty with which we are met when trying to identify it with any literary product known to us. In this respect all my efforts till now have been in vain; nor was I able to fix on any Jewish writer to whom it could be attributed with any degree of probability. One naturally thinks of the "Men of Africa" who are credited by R. Saadyah with having composed a book divided into verses and provided with accents³. Now the accents may have been omitted by our scribe. But nothing is at present known of the contents of that book, by which it could be identified. There is also the objection, that whilst the men of Africa

¹ Of strange words and unusual expressions the following should be specially noticed:—

טוב הגורל (ii. 2 and viii. 16). תארת עולם (i. 11). עלילת מות (i. 10). כלי איל (ii. 6). תארת עליון ותחתון (iii. 7 and x. 8). צרת העין (iii. 2). לבעלי השובה (ii. 15). בעל נאח (iii. 19). מרחמי (iv. 9). יפלה (iv. 14). הגיון תורה (v. 1 and 9). נעלמים (v. 5). ואפסרים (v. 12). תקנות (vi. 7). חסונה (vi. 8). קרה (vi. 10). ברית הגוף וברית הנפש (vi. 15). תחלואי הגשם (vi. 12). צמח (vi. 10). שכחת דעה (vii. 17 and viii. 11). ויכולה (vii. 8). תבעבצוקה (vii. 17). משש ידים (viii. 3). גשמים (xi. 1). מכפה אף (x. 9). כשר הנפש (ix. 7). כלי צדקה (viii. 3). לשם שרי (xii. 17). תארת פה (xi. 12). נהיגת יוצרם (xi. 2). אבר עצמם (x. 18). חרביה הגוף (xiv. 17). עשחונות שלם (xiv. 14). See also the references to philosophic and Rabbinic literature in the notes.

² See Ecclus. xv, the whole chapter, and cf. this text, iv and vii.

³ See A. Harkavy's edition of the ס' הגלי (in his *Studien und Mittheilungen*, V. Theil), pp. 150 and 209 sq. See also *Essays on the Writings of Abraham Ibn Ezra* by Dr. M. Friedländer, vol. IV, p. 186, n. 1, about חכמי אפריקה.

seem to have had some Christian model¹ for their composition, there is nothing in our text to suggest a Christian origin. The polemic on ii. 8-11, against those who forget Jerusalem, points in some way to a Karaïtic authorship², but it is not clear what is meant by בשמחת נכרים (ibid., l. 8 and xi. 8), whilst there is also the difficulty that the author certainly used a good deal of Rabbinical matter. I must thus leave the bibliographical problem an open question, whilst awaiting anxiously a satisfactory solution.

I must also remark that since the above was written, there has been published by Dr. Harkavy, in the *Hamizrach*, 1903, a page from the Genizah which undoubtedly formed a part of our MS. Its contents are very interesting, and so are the notes given to it by Elijah Halevi Gabrielow. I am unable to reproduce its contents here, but must recommend it to the student as a most important contribution to our text.

¹ See Harkavy as above, p. 150.

² See אשכול הכומר, p. 90 b and pp. 93 a-95 a.

i.

צדיק עיניו יזהר מעשות און	ויכבש יצרו : • • :
כנזר מת • • • ה • חמה	ואויל יחרף ויג[דף] : • • • :
אויל יליץ צום נזיר	וישבח ד • • • ת • • • :
מהומת עולם מן תאות כסילים ושלות עולם מ • • • • • ים :	
5 מוסר אויל ¹ שמחת אכילה	וחמודו : • • ע • • רה :
מוסר צדיקים ענוה וחכמה	לחש • • • • • ם לפני יי :
כי רב תאוה יוסיף עון	ורב א • • • • • מות מן שתות שכר :
שתוי לא יפחד מיי	וליראי יי יבוזה : ²
שכור לא ילמד דעה	וללקחי מוסר ימאם :
10 בלי אויל יין ושכרות	ובהם יתגבר :
כמו עין הדעת עלילת מות	כך יין ושכר עלילות סכלות : ³
שנואי חכמה יין ושכר	ושגה במ לא יכון :
טובה חכמה מיחושי אבות	ויראת יי משאר בשר :
קרבת אלהים חכמה ויראה	וקרבת אנשים בצע ואכילה :
15 אהב • • • • • ה • • • • •	ואהב בצע שנא יי :
כבוד אלהים הגיון תורה	וכבוד • • • • • : ⁴
כבוד אלהים חזק מוסר	: • • • • • :
כבוד אלהים כבוד וחכמה	: • • • • • ה :

¹ See Prov. xvi. 22.² See Ps. xv. 14.³ Perhaps allusion to Yoma, 76 b, *Genesis Rabbah*, 15, § 7.⁴ See Prov. xxv. 2.

ii.

א . . . ל ך אהבת אלהים	וכע . . . ר ¹ יראה נפשם ;
. . . . אהב יין לו גאווה	וכל חמודי תאות עולם ;
. ביין ואחריתה תונה	ואוי ואבוי ² וקלון וחרפה ;
. . . . ת תורה אחריתה אורה	לאור באור החיים ³ ;
5 אהבי שמחה ותאות עולם ⁴	מבטלי חכמה ודעת יי ;
אהבי תענוגי העולם הזה ⁵	לא יתעדן בטוב הגדול ;
אכלי טמאה ושותי שכר	ואהבי תנומה ובעלי עבירה ;
השמחים בשמחת נכרים ⁶	ולא נכנעים על שבר יוסף ⁷ ;
בלי לזכר תמיד את יי	ולעלות ירושלם על לב ⁸ ;
10 בודי ⁹ נשכחים מפני יי ¹⁰	כי עסקו לבנות היכלם ;
והיכל יי חרב הוא ¹¹	ולא זכרו את ציון ;
שכחו אל מושיעם ¹²	והלכו אחרי תאותם ;
מואסי חכמה ויראת יי	מה יעשו ליום אחרון ¹³ ;
נפש בלי חכמה לא טוב ¹⁴	על כן לא ירחמו עשיתו ¹⁵ ;
15 סליחות ורחמים לבעלי תשובה	ושם . . . למאסי תשובה ;
חכמים הובי ¹⁶ אלהים	ואוילים שכחי אלהים ;
אהבה תלויה ¹⁷ . . . ואכילה	אחריתה שנאה ואיבה ;
אהבה תלויה בחכמה ויראה	אחריתה שמחה ואורה ¹⁸ ;

¹ Perhaps it read ובשכר.² Prov. xxiii. 29.³ Job xxxiii. 3.⁴ Cf. Gen. xlix. 26 תאות גבעות עולם.⁵ See *Aboth d' R. Nathan*, I, 428.⁶ See below, xi. 10.⁷ Amos vi. 6.⁸ See Isa. lxii. 6.⁹ = נָדָא.¹⁰ See Haggai i. 9.¹¹ See Haggai i. 9 and Jer. vii. 4.¹² Ps. cvi. 21.¹³ Prov. xxxi. 25.¹⁴ Prov. xviii. 5.¹⁵ Isa. xxvii. 11.¹⁶ The ink is very faded but it looks something like אהבי אהבי.¹⁷ *Aboth*, V, 16.¹⁸ See Esther viii. 16.

iii.

ואולת תוסיף מריבה :	חכמה תוסיף אהבה
מעשה אוילים ותולדתם :	שנאת חנם וצרת העין ¹
ונחת וענג ושבע שמחות : ³	דברי חכמים ² שלום ורפואה
וברכות נעימות ויקרות :	חיים וחן ורב טובות
בעבורם תפתה נבראת : ⁴	אהבי תאוה הולכי גאווה 5
בעבורם עדן נבראת :	אהבי חכמה ופחד יי
ותאות עליון ותחתון : ⁶	הלומי יין להם גאווה ⁵
וכל עון משניהם :	יין יוסיף חמה ותאוה
ונם ממנו פחד יי :	בעל גאווה אין לו חכמה ⁷
משנה דין ומבזה חכמה :	מאחר יין מספח חמה ⁸ 10
פעל וחנה אינו מביט : ⁹	מתהלך במשרים ישבח חק
ותופש שמו שונא בצע :	אהב בצע מכחש יי
ולא יצילנו ביום עברה : ¹⁰	אהב בצע שנא חכמה
צריך לזכר סוף אחרית :	הרגיל בעסקי העולם הזה
ואין יתרון לב חכמה : ¹¹	כי כל העולם הבל הוא 15
מתת אלהים הם : ¹²	מלוכה ועשר וכבוד עולם
בלהג הרבה ויגיעת בשר : ¹³	חכמה יאהב לדרשיה
וחכמה ברב עמל ¹⁴	שלטון מורשי אבות

¹ See *Rab. Dict.* s. v. שנאה and צרה.² Eccles. ix. 7.³ See *Aboth*, V, 19.⁴ Perhaps in the same sense של מטה ופה של מטה. Cf. *Rab. Dict.* s. v. מטה. See also below, xii. 17.⁵ See *Pesachin*, 66 b.⁶ Ps. xvi. 1.⁷ Isa. xxviii. 1.⁸ See *Habakuk* ii. 15.⁹ This hemistich has no punctuation.¹⁰ See *Prov.* xi. 4.¹¹ See Eccles. ii. 13.¹² See 1 Sam. ii. 7, 8, and cf. also Eccles. xi. 14.¹³ See *ibid.* xii. 12.¹⁴ See *Aboth a' R. Nathan*, I, 41 beginning.

iv.

עסקי עולם בחמקה ¹ נכונים	וחכמה ברוב חפש: ¹
חכמה תוסיף יראה	וירשו שני עולמים:
אהבי תנומה שנאי דעה	וישנו שנת עולם ולא יקיצו: ²
מצניעי לכת ³ שררי זמרה	לעמד בהיכל ייי:
מצאת השמש מזהירים	לאור באור החיים: ⁴
אשרי המעביר תאותו	והמסיר כעס לבו:
המחזיק ביראת ייי	ויהנה זמירות בבית מגוריו:
ברא ⁵ ידיד ייי	ויתן לו משאלות לבו: ⁶
מה יתאונן אדם ⁷ על מדותיו	כי בחפצו הוא עשה:
אם יחפץ טוב יעשה	ואם יחפץ רע יעשה:
אין לו לאמר ⁸ אני עשיתי	ועל בריתי ⁸ נעשיתה:
כי פעל אדם לא פעל אלוה	ופעלו מעיד בו:
אם טוב אם רע בו יתהלל	ושמו בכל העולם:
נודע כי לאדם יכילתו ⁹	אם טוב ואם רע יוכל לעשות:
ועוד שדי יענהו כדרשו	בחפץ לבו ינהגהו:
לכן על אדם לעשות יושר	כי בשירתו ישבח:
לא להלך בעצת רע	כי במכשלו ינקש:
תודה ותהלה ענוה ותשובה	מצילות בעליהן מעון:

¹ See below, vi. 12, 14; vii. 13.² See Jer. li. 39.⁴ See Dan. xii. 3.⁶ See Ps. xxxvi. 4.⁸ Perhaps we should read בריאחי. See also Ecclus. iv. 39, 29 אין לאמר.⁹ See, however, below, vii. 17 and v. 11, where it reads יכלה. More common is יכלת, cf. *Emunah Ramah*, p. 93.³ See Micah vi. 5.⁵ Punctuated ברא.⁷ Lam. iii. 39.

v.

הגיון תורה גדולה מכל	אז יצליח במעשיו וישכיל :
אשרי אדם מצא חכמה ¹	ויהנה בתורת יי : ²
אולים עבדים לחכמים	על כרחם צרכים במ :
כמו עשיר בראשים ימשל ³	ככה עבד אויל לחכם לב :
כמו עבד לזה לאיש מלזה ⁴	ככה נעלמים ⁵ עבדי ענוים :
לב נבונים כלב נביאים ⁶	כי בתורת נביאים תמוכים :
רבים חשבים כי חכמים הם	ומואסי תורה מה חכמתם :
טובה חכמה והגיון תורה	מכל עסקי עולם הזה :
טובה חכמה ויראת יי	מכל תענוני העולם הזה :
גדולה תורה ומוסר חכמה ⁷	מכל חיי העולם הזה :
כי חכמה כלי יוצר ⁸	ועמו לנצח נצחים :
ו ⁹ ועסקיה גם שם יתענגון	לבד מהם נשחתים ואפסוים :
לכן הוגה תורה מאשרים	ולעד חיים ואינם בושים :
אל יתהלל אדם ביפיו ותארו ¹⁰	ולא ישמח ללא דבר :
אל יתהלל בהמון משפחתו ¹¹	כי במה נחשבים הם :
אל יתהלל אדם בכח נבורתו	כי אם לכבש את יוצרו :
אל יתהלל אדם בכבוד עשרו	כי אינם יכולים להצילו :
אל יתהלל אדם ברב חכמתו	ואל ישען אל ביתו : ¹²

¹ Prov. iii. 13.² See Ps. i. 2.³ Prov. xxii. 7.⁴ Ibid.⁵ See Ps. xxvi. 4.⁶ See *Baba Bathra*, 12a.⁷ See *Genesis Rabbah*, I, § 1 הקב"ה של כלי אומנו של החורר . . .⁸ The strokes on the *Waw* and *Daleth* are as a sign that the letters were written by mistake and have to be cancelled.⁹ For the next seven lines see *Jer. ix. 22*.¹⁰ Prov. iii. 5.

vi.

בהשכל . . . יוצרו:	כי אם לבטח ולתהלל ביי
ולהנות תמיד באמרי שפר: ¹	לעשות צדקה וחסד
ואין מידו מציל: ²	כי בצדק האדם ינצל
וברעת יי ובאמונתו:	בצדקה יכון אדם
ובלי לשבח סוף אחריתו:	צריך אדם לזכר יוצרו 5
ויתרון ליראי יי ולחשבי שמו: ³	כי סוף הבל כאשר לכל
וכל מהומת מן אולתם:	תקונות בחכמה יתבונן
וגם שכחם ⁵ מעשה רעה:	תפוגה ודומי ⁴ תולדת אולת
מרבה דעת משליך תפוגה בודאי יבין כל שכחום:	
סמו קחת ברזל פניו יקלקל ⁶ ככה לבות בלמוד יבין:	10
ככה לבות בלהג יבין:	כמו אדמה תחרש ותזרע
ככה חכמת מן תפוש: ⁸	יבין ⁷ כמו צמוח ממים יצמח
והחכמה בדבור יחקור:	כל מלאכות בחכמה יתנהג
כי גם ממנו פוגה ⁹ ואנחה:	הניע להפשה יבין וישמח
ותחלואי הנפש רפואתה חכמה:	15 תחלואי הגשם וברי ¹⁰ סמים
וברית הנפש ממלמט בעליו:	ברית הגוף לא יציל בעליו
וריה אפים ומשש ידיים:	מאור עינים ומשמיעת אזנים
כולם לבעל חיים מצויים:	לטיעת ¹¹ החך והולך רגלים
לא נמצא לבר באנוש:	יתרון על אלה דבור שפתים

¹ Gen. xlix. 21.² Dan. viii. 4.³ Mal. iii. 16.⁴ The word is punctuated וְדֹמִי. Perhaps we should read רוממה.⁵ The meaning of the word is not clear to me. Perhaps it is a noun = שְׂכָחוֹן. The punctuation is שְׂכָחוֹם.⁶ Eccles. x. 10.⁷ The dots indicate that the word has to be cancelled.⁸ See above, iv. 1.⁹ Perhaps we should read חנה.¹⁰ Read יבירא.¹¹ Read לעישה. See Kaufmann, *Die Sinne*, p. 44, Anm. 23, and יצירה c', v. 1. Cf. also 36, the quotation from Dunash b. Tamim, who speaks of the הולך רגלים which may perhaps account for the הולך רגלים in our text.

vii.

והאמר מראה דרך חיים לא באילו (?) חמשה שערים :
 כי חמשה שערים¹ נמצאים בכל החיים ובכולם לא נמצא דרך חכמה :
 דבור חכמה בלב אדם חן ולא מן דרכי חמשה שערים :
 חכמה היא לאדם בלבד אף על פי שחמשה משרתיה :
 5 חמשה שערים בלא מחשבת דעה נמשל כבהמות נדמו :²
 כי השה אלוה חכמה ולא חלק לה בבינה :³
 מלמד אדם דעת וחכמה⁴ לכך פקר לאדם ביום דין
 לאדם נתן חכמה ומהם תבע בצדקה :
 אין יכול אדם לאמר לא ידעתי כי דעת נבראת באדם :
 10 ואם יחפץ יוכל לדעת כי מצויה היא החכמה :
 ואם אדם אינו מבין מי יוכל למצוא חכמה :
 אם בכלל חכמה מי יוכל אבל בקצתה יוכל להבין :
 כל מאומה נמצאים אבל בחפוש נודעים :
 אל אחד בחכמה נודע אינו מצוי ביד מחנות :⁵
 15 חכמה היא חיים לבעלה⁶ וכבוד ועז למחזיקה :
 תוחלת צדיקים עונג ושמחה⁷ ותקות אוילים חשך ודאגה
 חפץ יכולה נתן באדם לעשות בין טוב לרע :⁸
 אם יחפץ אדם טוב ולא רע יענהו שדי בחפץ לבו :

¹ See Kaufmann, *Die Sinne*, pp. 82, 83, Anm. 97 ; p. 46, Anm. 31 ; p. 84, Anm. 104.

² Ps. xlix. 21. See נסחיהם in Pinsker's *ל"ק*, pp. 8 and 9.

³ Job xxxix. 17.

⁴ See Ps. xlix. 10.

⁵ Meaning obscure.

⁶ See Prov. xvi. 22.

⁷ Ibid. x. 28.

⁸ See above, iv. 14.

viii.

כל חפץ יוכל לדרוש	וימצאוהו למוכתו או לרעתו
הכל בחכמה נודעים וחכמה בד נמצאים :	
דורש ¹ חכמה תוסיף דעה	ופריעת מוסר שכחת דעה :
שמיעה היא ראש למורה	ואחרית למוד דעת ובינה
סוף דעת וחכמה יראת יי	כי זה כל האדם : ²
כי חכמה בלי צדקה מכשול בעלה	וצדקה תציל ממות : ³
רבים סברים כי חכמים הם	ושמחים במחשבת יצרם :
ויגיעם בהבלי עולם	ומחכים בעמלם :
עינים להם ולא יראו ⁴	כי טח מהשכיל לבתם : ⁵
הלוא כל העולם ראים הבלים	כי אין יתרון בכל עמל : ⁶
חיים ומלוכה עשר ויכולה	וחן ותפארת וכבוד :
כולם נפסדים והבלים	חכמה יתירה על כלה :
הכל צריכים בדעת חכמה	וחכמה צריכה בצדקה :
צדק ומשפט תולדת חכמה	ושבח הכל חכמה :
כי בה יודע מנהג ומנהג	והכל בה נמצאים :
החפץ לרעת חכמה	יחסר ממנו תאות עולם :
אם יזהר אדם מחמת תאותו	ימצאוהו חיים צדקה וכבוד : ⁷
משפילי נפשם ומרחיק תאותם	נשיאים ברכה מאת יי : ⁸

¹ Marginal gloss reads דרישה whilst the dots on the דורש show probably that it is cancelled.

² Eccles. xii. 13.

³ Prov. x. 2.

⁴ Ps. cxv. 5.

⁵ Isa. xlv. 18.

⁶ Eccles. i. 3.

⁷ Prov. xxi. 21.

⁸ See Ps. xxiv. 5.

ix.

יזכו בנעימות נצח: ¹ אהבִי	דרשי חכמה מבקשי יי
ישבעון שמחות פני יי:	אהבי דעה דרך יי
וראשית חכמה יראת יי: ²	תחלת יראה דעת
יכבד בעיני יי:	מבוה נפשו לכבוד יוצרו
ומכניע יוצרו ומשבר נאותו:	מבמל רצונו מפני רצון יוצרו ³
בודאי יזכה לחיי עולם:	לשאול בחכמה ולעשות
והיא כלי צדקה:	כי חכמה נבראת בשביל אדם
ובחכמה יש בה:	אמונה היא קצת צדקה
כי אם לכבוד מכבדי יי:	לא לעזרם ולא לאהבם
ויתענג ברשן נפשם: ⁵	עשה אלה לא ימום לעולם ⁴
וכסילים ישנאו דעת: ⁶	חכמים יצפנו דעת
ודרשי רעה תבאנו: ⁷	שחר טוב ימצאוהו
ותועבת כסילים סור מרע: ⁸	חכם ירא וסר מרע
ושנא תוכחות ימות: ⁹	שומר תוכחות יכבד
מוסר אוילים אולת: ¹⁰	שומר: מוסר חכמים יראת יי ¹⁵
ושמחה לחטאים נתן עסקי עולם: ¹¹	מתת אל לטובים חכמה
ומצא דעה יש לו תקוה:	שומר חכמה ימצא טוב ¹²
ושבת מריב יכבד: ¹³	יצא לריב יכלם

¹ See Ps. xvi. 1. The following word is cancelled as indicated by the dots.

² Ps. cxi. 10.

³ *Abot*, II, 2.

⁴ Prov. x. 30.

⁵ Isa. lv. 2.

⁶ Prov. x. 14.

⁷ Ibid. xi. 27.

⁸ Ibid. xiii. 18.

⁹ Ibid. xiii. 19 and xv. 10.

¹⁰ Ibid. xv. 33 and xvi. 22. The first word in this line is cancelled.

¹¹ See Eccles. ii. 26 and Ecclus. xi. 15.

¹² See Prov. xvi. 11.

¹³ Ibid. xxv. 8 and xx. 3.

X.

ואויל בשבר לא יפתח פיהו: ¹	פי חכם פתח בחכמה
ואחר כך נדגו לאחרים לא טוב: ²	תלולה לכוון מלאכת נפשו
וסוד אחרים לא יגלה:	אף כי מעשיו לא נכנים
ומחשבת אוילים חמם ומרמה: ³	מחשבת חכמים אמת ומשפט
ומחשבת אוילים סכלות:	מחשבת צדיקים חכמה 5
ומחשבת אוילים בטנם:	מחשבת חכמים אחריתם
ומחשבת רשעים תאותם:	מחשבת צדיקים מן יוצרם
ותאות עליון ותחתון: ⁴	הנפש מחשבה וחמה
וכעור הנפש מן תאווה וחמה:	שבח הנפש מדעת וחכמה ה'
ובזיון הנפש אולתה:	כבוד הנפש מדעת תבונה 10
וקלון לבעלי חמה וגאווה:	כבוד לענוים ארך אפים
וחכמה וענוה דרך יי:	חמה ותאווה כלי אויל
ומכניעי תאותם יכבדו:	זולל וסובא קלון ירשו
והוד והדר לבעלי חכמה:	חרפה ובושה מורשי אויל
לא יבוש שני עולמים:	מכפה אף ומשליך תאווה ⁵ 15
ולא יאבה כסיל בתבונה: ⁶	לא יחפץ נבון באולת
נמשל כבהמות נדמו: ⁷	חפץ כסיל אכילה ושתייה
כן שחוק נבון מחכמתו:	כשחק לכסיל תאות יצרו

¹ See Prov. xxxi. 26 and xxiv. 7. The latter suggests בשער for בשבר.

² Meaning obscure, both of this and the next line. The ואחר in the second hemistich suggests the reading תחילה for תלולה, whilst נדגו (punctuated נִדְגוּ) may be a corruption of נִדְמוּ.

³ See Prov. xii. 5.

⁴ See above, iii. 7.

⁵ See Prov. xxi. 14.

⁶ See Prov. xviii. 2.

⁷ Ps. xlix. 13.

xi.

מהשבת חכמים מחכמתם :	[מחש]בת אוילים בשביל גשמים
וגם נפשם אבר עצמם :	חכמים יודעים מנשמתם
כי בינת אדם אין להם :	אוילים אינם אבים לדעת חכמה
וחכמים משברי תאווה :	אוילים אהבי תאווה
ולא מכשילים כבהמה :	אוילים מאמנים בראית עין 5
וכסילים בחשך הלכים : ¹	חכמים משכילים בעין החכמה
ואחרי עיניהם הלכים :	אוילים עבדי בטנם
וכעס ותאווה ושמחת נכרי : ²	תועבת ייי אולת וגבהות ²
וכזב ועקב הלב :	תענוגי עולם ואהבת בצע
אם בענויים לתת רצונם : ³	באלה אין חפץ מקבל תשובה 10
ולא מנהיגת יוצרם :	ואלה . . . תולדות אנשים
בנחלי דבש וחמאה : נפש מן תאות עולם ותענג
כי בשניהם ימצאו חן	אשרי אדם חכם ותם באמונה
כי אם בעשות חכמתו :	לא נקרא חכם לפני ייי
ושם חכם מן צדקתו :	שם פעל מן פעלו 15
כמו אר ⁴ בלא מוסר :	דעה בלי פעל אין שבת
כי הכל בה יתכן :	ופעל בלי דעה לא יכן
ובצדק חכמים נצלים :	ברעת צדיקים נחלצים
ואולת אדם מעצלתיו :	חכמת אדם מרב ⁵ הקרה

¹ See Eccles. ii. 14.² See Prov. xvi. 5 and above, ii. 8.³ The n of נחל can also be taken as a מ.⁴ The last letter can also be read as a *Daleth*. The word has no punctuation.⁵ The word is punctuated מרב.

xii.

לא יוכל שאתה: ¹	חכמה לאויל מחול יכבד
ועין חכמים לבותם:	לב כסילים עיניהם
ותאות כסילים מאכל ומשקה:	תאות חכמים תבונה ועצה
ודורש חכמה שנא בצע:	מבזה חכמה אהב תאוה
ושכיבה עסקם בהבלי עולם:	אהבת כסילים אכילה ושתייה ⁵
ומלעבים על משפט צדק:	תועבת אוילים עניים
לא ישנו אם לא ימצאו: ²	שמחת אוילים בתאותם
ואינם חפצים בעולם הבא:	די לארי ³ לאוילים עולם הזה
ולא לשמע דרך יי:	לא יוכל אויל לזכר חכמה
בעוד אין לו בשת:	כי הוא שב על קיאו ⁴ ¹⁰
אחרי גוי ישל . . . :	אחרי בצעו לבו הולך ⁵
ואינם אבים [לשמו] ע מוסר	דברי חכמים תועבת אוילים
ונפש בעליה תרוץ:	חכמה מאירה לבעליה
מחשבות אוילים תאוה וחמה:	מחשבות חכמים עצה ודעה
וחכמה וענוה משלות בעליהן:	נאוו ותאוה מבשיל לבעליהן ¹⁵
וסוף שפלות גבהות:	אחרית נאוו שפלות
אחריתם בושה וקלון:	תאות פה וחמוד עבירה
אם לשם שדי עסקים:	מכניעי יצרם אינם בושים

¹ See Job vi. 3.³ This word is cancelled in the MS.⁵ See Ez. xxxiii. 31.² See Prov. iv. 16.⁴ See Prov. xxvi. 11.

xiii.

ולא ל . . . :	. . . ניאי תנאות
וע :	. . . ם דרך חכמה
ועזבים דרך יי :	. . . פשים תאותם
ואוילים עשים ולא במשפט :	. . . מנחמים בלחם חקם
ורשעים עבדי בטנם :	5 . . . עבדי יי
ודרך צדיקים יאהב :	. . . דרך רשע
מן שלות כסילים ומעללים : עמל בתורה
ולחנות בתורת יי : רף חקם
מאיש עשיר ואין לו חכמה :	. . . ירא יי
וטוב רש מאיש כוב :	10 . . . ביראת יי
מיניע להעשיר :	. . . בתורת יי
ממציל נפשות : לנפש
מן רשע וירשע אחרים :	. . . צדיק ומצדיק אחרים
ומלכבר את נפשו :	טוב לכבר את יוצרו
מלכבר שאר בשרו :	15 טוב לכבר תורת יי
ומלכבר כבוד ביתו :	טוב לכבר ירא יי
איך ינקה מפני י :	מרבה הונו ומחסר חכמתו
אם יעשה יש לו תקוה :	. . . ה . . . ח . . . וגומל חסדים

xiv.

א . . . יע ל . . . :	ב ב . . . ר :
אולי ת :	ב . . . הון
לא :	מרבה הון ויגע להעשיר
צדקתו עי :	מרבה חכמה ויגיע בתורה
ועשרים בשפ :	חיים ימותו ומלכים ישפלו 5
וגבורי :	שבעים בלחם נשכרו ¹
וצדקה מן :	אין יכול לאבר חכמה
וחכמה :	כי הולך צדקה לפני בעלה ²
ולאו :	צריך אדם . . . עת נפשו
אם אין חכמה . . . :	ודעת אלה בחכמה יתבונן 10
ולחפשה כמטמו . . . :	על כן חייב לבקש חכמה
ואין להע :	אהב כסף ³ לא ידע נפשו
ומוסיף חכמה . . . :	מרבה נכסים ⁴ אין יודע יוצרו
עשתונות עולם מפחית דעה ורוב חכמה מב . . . :	
הוא יתחכם למאד ⁵ . . . :	מעט עוסק ועוסק בתורה 15
לא להתיבש לעת צ . . . :	מכל אדם למד דעה
ותרבית הנפש דעת . . . :	תרבית הגוף מאכל ומשקה
תולדת הנפש יכל . . . :	תולדת הגוף לא יציל בעליו

¹ 1 Sam. ii. 5.² See Ps. lxxxv. 14.³ Prov. xxix. 3.⁴ See *Aboth*, II, 7.⁵ See *Pirke Aboth*, ed. Taylor, Heb. text, IV, 14, and cf. also Ecclus. xxxviii. 24.⁶ Cf. *Aboth*, IV, 1. Of course we must read לא להתיבש.

II. HALAKHIC.

מכילתא דר"ש בן יוחאי

MS. Cambridge, paper, containing two leaves, and representing a fragment of the Mechilta of R. Simon b. Jochai. The existence of such a Mechilta, known to some of the earlier authorities, of which many extracts are given by the compiler of the *Midrash Haggadol*, is proved beyond doubt¹. But we now have a portion of this Mechilta coming directly from the book itself and giving us some insight into the economy and arrangement of this old Midrash². I have provided it with a few notes and references to the cognate literature which may prove helpful to the student in places where the text is in rather a corrupt state.

1 a אם לאיו תן לי רשות שאומר לפניך. היה ר' אלעזר בן ערך דורש ער שהייתה האש מלהטת מכל סביביו כיון שראה רבן יוחנן בן זכי שהייתה האש מלהטת מכל סביביו ירד מעל החמור ונשקו ואמר לו ר' אלעזר בן ערך אשרי יולדתך אשריך אברהם אבינו שזה יצא מחלצ'ך³ הוא היה או' אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ור' אלעזר בן ערך בכף שנייה מכריע הוא את כולם⁴. פרק כי תקנה עבד עברי שמניין כשתהא קונה לא תהא קונה אלא עבד עברי ומניין כשיהא נימכר לא יהא נמכר אלא לך ת"ל ונמכר לך ומניין שיהא בית דין מוכרים אותו

¹ See Friedmann, *Introduction* to his edition of the *Mechilta*, pp. xlix seq.; Lewy, *Ein Wort über die Mechilla des R. Simon*. Hoffmann, *Zur Einleitung in die Halachischen Midrashim*, pp. 27 seq. The extracts of the *M. Hag.* were edited by Hoffmann in the Heb. periodical *Happeles*, I-IV. The contents of our fragment correspond in parts with *Happeles*, III, pp. 258, 261, 324.

² Another fragment of this Mechilta is to be found in Oxford MS. Heb. e. 55. See "Supplement to Dr. Neubauer's Catalogue of Hebrew Manuscripts in the Bodleian Library," p. 51 (No. 2659). I have a complete copy of it, but it varies so little from the extracts given in the *Happeles* that its publication may be deferred, without any damage to the student, to a later occasion.

³ See *Chagigah*, 14 b; *Jerushalmi*, *ibid.*, 77 a and *Tosefta*, *ibid.*, cap. 2.

⁴ See *Aboth*, II, 8.

לא יהא מוכרין אותו אלא לך ת"ל כי ימכר לך אחיך העברי¹. כי תקנה עבד עברי זה שהוא מוכר את עצמו ולחלן הוא או¹⁰ כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה זה שבית דין מוכרים אותו לך בא הכתוב ללמדך לשון קצרה כי תקנה עבד עברי בין שמוכר את עצמו (b 2) ובין שבית דין מוכרין אותו לך². כי תקנה עבד עברי את קונה מעצמו ואין את קונה עבריה מעצמה שהיה בדיון ומה עברי שאין אביו מוכרו הוא מוכר את עצמו עבריה שאביה מוכרו אינו דין שתמכור את עצמה ת"ל כי תקנה¹⁵ עבד עברי את קונה מעצמו ואין את קונה עבריה מעצמה³ קל וחומר לעברי שיהא אביו מוכרו ת"ל כי ימכור איש את בתו לאמה איש מוכר את בתו ואין איש מוכר את בנו⁴ ר' ישמעאל או⁵ בעבד עברי הכתוב מדבר את אומר בעבד עברי או אינו אלא בעבד כנעני ומה אני מקיים והתנחלתם אותם לב אחריכם לך אחוזה בלוקח עבד מן הגוי אבל²⁰ בלוקח עבד מיישראל יכול יצא בשש ת"ל כי תקנה עבד עברי שש שנים ולחלן הוא אומר כי ימכר לך אחיך העברי או העב הוא שנא' בן והוא שנא' לחלן אחיך אף בן אחיך⁶ נאמרו מצות האילו בעבד עברי בזכותו שלעבד דבר אחר בזכותו שלאברהם שהיה מעבד הנהר דבר אחר בזכות ישראל שהן מדברין בלשון עברי שנ' ויאמרו אי²⁵

.

2 a אדניו ולא שלוחי אדוניו⁷ נאמר בן אדני ונא' לחלן אדני מה. אדני האמורה לחלן ימנית בגבוה שבאון אף אדני האמורה בן ימנית בגבוה שבאון⁸ ר' אלעזר א' ר' יודן היה או' במולת פה⁹ רוצעו שמה כהן ונמצא פוסלו מן העבודה ואני אומר כל עצמו כהן אין נרצע¹⁰ מרצע אין לי אלא מרצע מנין לרבות את המזוזה ואת המכתף ואת הסיל ואת הסידה ת"ל³⁰

¹ See *Torath Kohanim*, 109 c, and *Sifre*, 98 b.

² See *Kiddushin*, 14 b, the opinion of א"ר.

³ See *Mechilta*, 78 a, where perhaps the conclusion of the Derasha is to be emended in accordance with our text. See מ"ע note 8.

⁴ Perhaps this is to be completed after *Mechilta*, 77 b and 78 a. Of course the argument could have been made much simpler: אם הבת שאינה רשאי למכור את עצמו אביה מוכרה הן שהוא רשאי למכור את עצמו אינו דין וכו'.

⁵ See *Mechilta*, 74 b.

⁶ MH. ויאמרו אלהי העברים נקרא עליו. Cf. *Mechilta*, 74 b to this verse, *Exod. xxi. 2*.

⁷ See *Mechilta*, 77 a; MH. אדני ולא שלוחי.

⁸ *Mechilta*, *ibid.*; *Sifre*, 99 b, and *Kiddushin*, 22 a.

⁹ Perhaps זה.

¹⁰ See *Kiddushin*, *ibid.*; *Jerushalmi*, *ibid.*, 59 a, and *Sifre*, 99 b.

ולקחת דברי ר' יוסה בר רב יהודה ר' אומר מרצע מה מרצע מיוחד מן
המתכת אף אין לי אלא מן המתכות¹ ועברו לעולם יכול אף הבן ת"ל
והיה לך ולא לבן שהיה בדין מה כסף שאין קונה יתיר על שש אינו
דין שתהא קונה לבן ת"ל והיה לך ולא לבן קל וחומר לרצועה שלא
35 תהא קונה יתיר על שש מה כסף שהוא קונה לבן אין קונה יתיר על שש
ת"ל ועברו לעולם יכול לא תהא רצועה יוצאה ביובל ודין הוא ומה אם
כסף שהוא קונה לבן אינו דין שלא תהא קונה יתיר אל שש ת"ל
ועברו לעולם יכול לא תהא רצועה שאינה קונה לבן אינו דין שיצא
ביובל לא אם אמרתה בכסף שאינו קונה יתיר על שש תאמר ברצועה
40 שהיא קונה יתיר על שש ת"ל ושבתם איש אל אחוזתו ואיש א' מש' תש'
זה הנרצע לפני היובל שהיובל מוציאו ועברו לעולם כל ימי עולמו שלרצועע
אפילו נמכר שלשים וארבעים שנה לפני היובל מנין ליתן את האמור כן
להלן ואת האמור להלן ת"ל לעולם לגזירה שוה² פרק' כי ימכר איש את
בתו לאמה מכלל שנ' ואם אין לו ונמכר בגניבתו יכול תהא אשה נמכרת
45 בגניבתה ת"ל כי ימכר איש האיש נמכר בגנבו ואין האשה נמכרת
בגניבתה יכול לא תמכור³ בגניבת עצמו תמכר בגניבת אביה אומרת
הין אם בגנבות עצמה אינה נמכרת תמכר בגניבת אביה מפני מה אינה
נמכרת בגניבת עצמה מפני שהיא⁴ מוכרת את עצמה תמכר בגניבת אביה
שכן אביה :

¹ See *Kiddushin*, *ibid.* (*Babli and Jerushalmi*) and *Mechilta*, 77 b.

² The whole passage seems to be corrupt and might perhaps be emended in the following way : והיה לך ולא לבן שהיה : בדין מה כסף שאין קונה יתיר על שש קונה לבן רצועה שקונה יתיר על שש אינו דין שתהא קונה לבן ת"ל והיה לך ולא לבן. ק"ו לרצועה שלא תהא קונה יתיר על שש מה כסף שהוא קונה לבן אין קונה יתיר על שש רצועה שאינו קונה לבן אינו דין שאינו קונה יתיר על שש ת"ל ועברו לעולם. יכול לא תהא רצועה יוצאה ביובל ודין הוא ומה אם כסף שהוא קונה לבן יוצא ביובל רצועה שאינו קונה לבן אינו דין שיצא ביובל לא אם אמרתה בכסף שאינו קונה יתיר על שש תאמר ברצועה שקונה יתיר על שש ת"ל ועברו לעולם ושבתם איש אל אחוזתו וכי'. For the last Derasha cf. *Sifre*, 99 b, note 14. See also *Mechilta*, 77 b.

³ Read עצמה.

⁴ Supply אינה. See *Mechilta*, *ibid.*, but this does not really correspond with our text. MH. to this verse אם אין לו והיא נמכרת בגניבתה ת"ל וכי' ונמכר בגניבתו מלמד שהאיש נמכר בגניבתו יכול אף האשה תהא נמכרת בגניבתה ת"ל וכי' בגניבתה. Perhaps the means both גניבת עצמה and גניבת אביה.

III.

מכילתא דברים

MS. Oxford Heb. c 18, two leaves, vellum, representing an ancient Tannaitic Midrash¹. This MS., to which Prof. Dr. Büchler kindly drew my attention some years ago, and of which he prepared a copy for me, seems to form a portion of a Mechilta to the book of Deuteronomy. The text is unfortunately very corrupt. It seems also to be defective in parts². But, with all its shortcomings, the fragment throws so much light on the question of the old Tannaitic expositions of the Scripture, and gives so much that is fresh and even startling, that its contents will, I am certain, prove very interesting and instructive to students. In my notes I have attempted to elucidate obscure passages, and to give the necessary references. But the difficulties are so many and so great that my comments must only be considered as tentative and of a preliminary nature.

5 a ט. וכבר היה רבי אלעזר בן שמוע ור' יוחנן הסנדלר הולכין אצל ר' יהודה בן בתירא לנציבין ללמד ממנו הגיעו לצידון וקפו את עיניהם וג' שבת היה חורו ובאו להן לארץ: ³ י. מכן אמרו ידור אדם בארץ ישראל בעיר שכולה גוים ואל ידור אדם בחוצה לארץ בעיר שכולה ישראל הקבור בה קבור בירושלם והקבור בירושלם קבור תחת כסא הכבוד: ⁴ יא. וכן 5 הוא אומר ונתתי צבי בארץ חיים ארץ שמתיה חיים תחלה לכל הארצות יש אומ' ארבעים יום ויש אומרים ארבעים שנה שנ' נותן נשמה לעם עליה

¹ See *Supplement* referred to above, p. 30, No. 2634, 3, where it is erroneously described as *Sifre*.

² See Hoffmann, לקושי מכילתא in the *Hildesheimer Jubelschrift*, p. 83 seq. (German), and p. 1 seq. (Hebrew) and his לקושי בחר לקושי and the references given there.

³ See *Sifre* (ed. Friedmann), p. 91 b, and note 9 in מ"ע. It is apparent that the text to this and the next two paragraphs was Deut. xi. 31 וירשחם וישבתם בה. The words היה שבת are probably a corruption of וישבתם בה.

⁴ See *Kethuboth*, 110 b, and *Aboth d' R. Nathan*, I, 41 b.

ונו: ¹ יב. מפני מה אלה החוקים והמשפטים אשר תשמרו לעשות בארץ מיכן היה ר' יוחנן בן זכאי אומר אם עשית תורה הרבה וז' הווי עמל בתורה כל ימך: ² יג. אבד תאבדון אחר ירושה וישיבה הכתוב מדבר אתה אומר אחר ירושה וישיבה הכתוב מדבר או אינו מדבר אלא מביאתן לארץ ולהלן תל' וירשתם אותה וישבתם בה ושמרתם וז' אבד תאבדון אחר ירושה וז': ³ יד. מיכן היה ר' יוחנן בן זכאי אומר אל תבהל לסתור במות גוים שלא תבנה בידך שלא תסתור של לבנים ויאמרו לך עשם של אבנים של אבנים ויאמרו לך עשם של עץ כן הוא אומר לכן בזאת יכפר עון יעקב וז': ⁴ טו. אבד תאבדון ומנין אפילו אבדום פעם אחד לאבדם פעמים הרבה תל' ל' אבד תאבדון כדברי ר' עקיבה: ⁵ יו. ומנין אפילו אבדום ממקום אחת יאבדום מכל המקומות תל' ל' אבד תאבדון: ⁶ יז. ר' ישמעאל אומר כל הימים אשר אתם חיים על האדמה אבד תאבדון: ⁶ יח. אבד תאבדון אף ההרים אף הגבעות אף הימים אף הנהרות אף המדברות במשמע תל' לו ונתצתם וז' אלו היה בכלל ויצאו מוצא מן הכלל ללמד על הכלל מה אלו מיוחדין שיש בהן תפיסת יד עבדה זרה הרי הן בכלל כלה ואבד אף כל שיש בה תפיסת יד עבדה זרה כלה ואבד מיכן אמרו העובר להרים לגבעות לאפיקים ולנאות וכן המנסך והמשתחוה להן חייב סקילה ²⁵ והן אסורין בהנייה: ⁷ יט. זרעים אילנות וירקות חייב סקילה והן אסורין

¹ See *Kethuboth*, III a. See *Sanhedrin*, 99 a, about the opinion that the Messianic age will be forty years, which explains the words ואוכלן שנה המשיח, in *Tanchuma*, ed. Buber, I, p. 214. Dr. Ginsberg drew my attention to a passage in *Yalkut Reubeni*, Sec. *Waethchanan*, where a tradition is given in the name of Rabbi Chayim Vital, that the Resurrection in Palestine will take place forty years in advance of the rest of the world.

² See *Aboth*, II, 8; *Aboth d' R. Nathan*, I and II, 29 b.

³ See *Sifre*, 29 a; *Kiddushin*, 37 b.

⁴ See *Aboth d' R. Nathan*, II, 33 b and 33 a. Probably he refers to the end of the verse בשומ כל אבני נפש (Isa. xxix. 9), and had on it some *Derasha*. See *Aboda Zara*, 54 a.

⁵ See *Aboda Zara*, 46 a האבדון אבד האבדון which may be a reminiscence of this.

⁶ No parallel passage is known to me of these two halachoth.

⁷ See *Mishna Aboda Zara*, III, 5, and the discussion, *ibid.*, *B. T.*, 45 a seq., and *T. Jer.*, *ibid.*, 42 d seq., and *Sifre*, 87 b (§ 60), all of which are against the statement בהנייה אסורין. It is of course not impossible that both this and the next halacha (י) form the remainder of some old law forbidding נער in all cases. Indeed the cited *Mishna* is not without its difficulties (see commentaries), and would point to emendatory supple-

בהנייה: ¹ כִּי, העובד לכל דבר שישבו רוח חיים חייב סקילה והן אסורין בהנייה: ² כֹּא, נאסרתה בהמה טהורה ועוף טהור הן מותרין ומה שעליה אסורין ש לא תחמוד כסף וזהב עליהן ונ. ³ ו שמעון אומר כתוב אומר עליהן וכתוב אחד אומר עמהן עליהן את שמתן קרב לשמים אסור את שאין מתן קרב לשמים מותר. עמהן בין שמתן קרב לשמים ובין שאין ³⁰ מתן קרב לשמים אסור: ⁴ כִּי, את כל המקומות אשר ע ונ. שומע אני אף מחוץ לארץ במשמע חל לו אשר אתם יורשים (5 b) אותם ונ גוים שאתם יורשים אותם אתם רשיין לאבד את אלהיהם: ⁵ כִּי, את כל המקומות להביא את הכלים שנשתמש בהן עבדה זרה שהן אסורין בהנייה: כִּי, או אפילו נעשו ולא נגמרו נגמרו ולא הביאום הביאום ולא נשתמש ³⁵ בהן עבו זר שומעני יהו אסורין חל לו אשר עבדו שם הגוים אינן אסורין עד שישתמש בהן: כִּי, מיכן אמרו עבדה זרה של נכרי אסורה מיד ושל ישראל משתעבד דברי ו ישמעאל ו עקיבא אומר של ישראל מיד ושל נכרי משתעבד: ⁶ כִּי, אבד תאבדון הגוים שאתה יורש את ארצם את רשיי לאבד את אלהיהן: ⁷ כִּי, על ההרים ו יוסה הגלילי אומר אלהיהן על ⁴⁰ ההרים לא ההרים על אלהיהן אלהיהן על הגבעות לא הגבעות אלהיהן ותחת כל עץ רענן לא תחת כל עץ רענן חל לו ואת אשריו תכרתן מכל מקום: ⁸ כִּי, דא שלא ליתן פתחון פה לישראל לומר הרי הכתוב מגנה

ments. The Baraitha cited in the *B. T.*, *ibid.*, 46a, introduced קמיה and that given in the *Tosefta*, *ibid.*, VI, 8 (ed. Zuckermann), are, however, so strongly reminiscent of the next halacha (י) that we may conclude from the former that our text must read אסורין ואין אסורין or ויהן מותרין. which emendation should also apply to the text of halacha י. The whole way of the argument 'אלו היו בכלל וכו' as well as the term מיוחדין points in the same direction, only that we shall have to complete the words &c. For the expression יד ע"ז see *B. T.*, *ibid.* 50, the term בריסא used by R. Ishmael in connexion with מרקולוס. Cf. also *Tosefta*, *ibid.*, VI, 14.

¹ See preceding note.

² This is also against the usual halacha. See *Aboda Zara*, 46 a, 54 a, and *Jer.*, *ibid.*, 43 a.

³ The sense of this halacha is not clear to me.

⁴ This seems to be against *Sifre*, 87 a (§ 59) ונהגות בארץ ובה"ל.

⁵ See *Aboda Zara*, 51 b and 52 a.

⁶ This is only a repetition of halacha כ"ב.

⁷ See *Aboda Zara Mishna*, III, 5, but our text agrees more with the version of R. Jose b. Juda, *B. T.*, *ibid.*, 45 b, after which it has to be corrected.

⁸ Parallel passage unknown to me. The verse in Hosea iv. 14 continues

את עובדי עבדה זרה שהן רואין הר גבוה וגבעה נשאה ועץ רענן ומעמידין
 45 שם עבדה זרה אתם אין אתם כן אלא להרים יזבחו ולגבעות יקטרו:¹
 כֹּזֵם, ויש אף באותותיה דברה תורה שלא יהו ישראל אומרים הואיל ואנו
 מצוין על עבדה זרה והן בולשין בבורות בשיחין במערות תל על ההרים
 חדמים ועל הגבעות על הגליון לא על הסתורין:²
 פרש' כֹּזֵם, ונתצתם את מזבחותם זו אבן שנחצבה מתחלה לבומם ושברתם
 50 את מצבותם זו שהיתה הצובה ועבדה ואשריהם תשרפון באש זו אשרה
 שנטעה מתחלה לעבדה ופסילי אלהיהן תגדעון זו שהיתה נטועה ועבדה
 מיכן אמרו שלשה בתין הן שלשה אבנים הן שלש אשרות הן:³ ב. ונתצתם
 את מזבחותם שומע אני יתצם ויניחם תל לו ושברתם את מצבותם שומעני
 ישברם ויניחם תל לו ואשריהם תשרפון באש שומע אני ישרפם ויניחם
 55 תל לו ופסילי אלהיהם תגדעון שומע אני יגדעם ויניחם תל לו ואבדתם
 את שמם מן המקום ההוא אבדת כלאה, כלה והשחת ושרוף ואבד
 והעבירן מן העולם מיכן אמרו הראוי לשרפה שרוף ואת שאינו ראוי
 לשרפה שוחק וזורה לרוח או מיטיל לים או שף בארץ עד שתכלה:⁴ נמצינו
 למידין שעבדה זרה מטמא בארבעה דרכים ואשירה בשלשה בכריתה
 60 ובגידוע ובשריפה:⁵ מטמא כשרץ שנ' שקץ תשקצנו ונ' ר' עקיבא אומר כנדה
 ש' תזרם כמו דוה ונ' מטמא באהל ש' ויצמדו לבעל פעור ונ' הלא עם
 אל אלהיו ידרש ונ':⁶ ג. ואבדתם את שמם שנה את שמם שמעת ששם
 בריה קרא שמם גלליא שמעת שמה פני בעל קרא שמה פני כלב שמעת
 שמם עין כוס קרא שמה עין קוץ. ר' בנ' אומר כתוב אחד אומר אבד...⁷
 65 (6 a)

החזק עץ רענן thus corresponding with our החזק עץ רענן וזבחה. Perhaps this Derasha has some connexion with that given in the *Pesikta*, ed. Buber, p. 47 b, in the name of ר' נחמיה, which differs in its readings from our text.

¹ See *Mechilta*, 94 b and 95 a.

² See *Sifre*, 87 b (§ 61), and *Mishna Aboda Zara*, III, 7.

³ No parallel passage known to me. *Sifre*, *ibid.*, has the very opposite halacha נחצבה או המזבח הנה לו ושרפה, &c., but see also *B. T. Aboda Zara*, 45 b.

⁴ See *Mishna Aboda Zara*, III, 3, and *B. T.*, 44 a, but this forms no exact parallel. The word מטמא has probably come in by mistake from the next line.

⁵ See *Mishna Aboda Zara*, III, 6. The end of the halacha has no parallel.

⁶ See *Jer. Aboda Zara*, 43 a; *B. T.*, *ibid.*, 44 a; *Tosephta*, *ibid.*, ch. vi. 4.

⁷ Here the leaf breaks off in the middle of the sentence.

בשר אין דם תל לו וזרק הכהן את הדם הא אם אין בשר יש דם : יו.
 ו יהושע אומר וזרק הכהן את הדם שומע אני אם אין בשר יש דם תל
 לו ועשית עולתיך הבשר והדם הא אם אין בשר אין דם : יו. מיכן היה ו
 ליעזר אומר אם אין דם אין בשר ואף על פי שאין בשר יש דם אם אין
 קומץ אין שירים אף על פי שאין שירים יש קומץ ו יהושע אומר אם 70
 אין דם אין בשר אם אין בשר אין דם אם אין קומץ אין שירים אם
 אין שירים אין קומץ: ¹ יו. ו נתן אומר אינו צריך והלא כבר נאמר ודם
 זבחך ישפך על מזבח יי אלהיך והבשר תאכל מה תל לו ועשית עולתיך
 הבשר והדם אלא להבא את הבכור והמעשר והפסח שיטענו שפיכה אחת
 מה שלא שמענו בכל התורה: ² יט. שמור ושמעת את ונ למה נאמר לפי 75
 שהוא אומר ושמעת ישראל ושמרת לעשות אין לי אלא שהו מקבל שכר
 על השמירה ועל השמיעה מנין תל לו שמור ושמעת על העשיה מנין תל
 לו ושמרתם ועשיתם וגו: ז. על התלמוד מנין תל לו ולמדתם אותם
 ושמרתם לעשותם על הלימוד מנין תל לו ולמדתם אותם את בניכם וגו:
 כא. שמור ושמעת אמר הרי עלי עולה אמרו לו הבא נסכיה אמר אלו 80
 הייתי יודע שהוא כן לא הייתי נודר שומע אני יהא פטור תל לו שמור
 ושמעת שמור מה שבידך וסופך ללמוד לעתיד: ³ זב. שמור ושמעת אמר
 הרי אני נזיר על מנת שאהא שותה בין ומטמא למתים אמרו לו הוי
 יודע שהנזיר אסור לשתות בין וליטמא למתים אמר אלו הייתי יודע
 שהוא כן לא הייתי נודר שומע אני יהא פטור תל לו שמור ושמעת שמור 85
 מה שבידך וסופך ללמוד לעתיד: ⁴ זב. שמור ושמעת אם שמרת מה
 ששמעת סופך לשמור מה שלא שמעת אם שמעת מעט סופך לשמוע
 הרבה אם שמרת מעט סופך לשמור הרבה: ⁵ זב. שמור ושמעת ונ מגיד
 שאדם זוכה בתלמוד תורה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל
 הדורות: ⁶ זב. כי תעשה הטוב והישר בעיני יי אליך הטוב בעיני שמים 90

¹ See *Sifre*, 91 a; *Tosefta Zebachim*, VI, 1; *Talmud*, *ibid.*, 104 a; *Pesachim*, 77 a; *Minachoth*, 9 a and 26 a.

² See *Sifre*, 38 b (on חסדה); *Zebachim*, 37 a text and commentaries; and *Tosefta Zebachim*, VI, 15, after which our text has to be supplied and corrected.

³ See *Sifre*, 87 a (§§ 58, 59); *Kiddushin*, 29 b, or *Jer.*, *ibid.*, 61 a, for partial parallels.

⁴ See *Minachoth*, 81 b.

⁵ See *Tosefta Nazir*, II, 2, and *Jer.*, *ibid.*, 51 a. The commentaries to this latter place should be corrected after our *Baraita*.

⁶ See *Sifra*, 91 a (§ 79).

והישר בעיני אדם ויש שמחליפין בדברים הטוב בעיני אדם והישר בעיני
 שמים.¹ ודבר אחר כי תעשה הטוב והישר בעיני יי אלהיך לא להתנאות
 בעיני אדם אלא להתנאות בעיני יי אלהיך² ודבר אחר כיתעשה הטוב
 והישר בעיני יי אלהיך הרי זו אזהרה לבית דין:³

95 פרש' לא. כי יכרית יי אלהיך את הגוים וז' הרי משה מזהיר⁴ את ישראל
 שלא לעשות כמעשה הגוים שהן באין לירש את ארצם בשכר שהן
 מקבלין עליהן שלא (b 6) לעשות הן באין לירש את ארצם:⁵ ב. וירשת
 אותם במה וישבת בארצם בחזקה⁶ נמצינו למדין שהקרקעות נקנין במשיכה:⁷
 ג. לפי דרכינו למדנו שרגלי⁸ . . . טהרות ארץ העמים: ד. וירשת אותם
 100 וישבת בארצם למה נאמר לפי שהוא אומר וירשתם וישבת בעריהם וז'
 אין לי אלא ערים שמצאו וישבו מנין שאסורים לכבוש יכבושו תל' לו
 וישבת בארצם מכל מקום בתייהן וא' וישבת בארצם אחד ערים ואחד
 בתים במשמע ומה תל' לו וישבת בעריהם ובב' אלא שלא ליתן פתחון פה
 לישראל ארצות שלא נחלכלכו בעבדה זרה מותרות אבל ערים שנתלכלכו
 105 בעבדה זרה יהו אסורים תל' לו וישבת בעריהם ובבתי' עד שיאמרו שני
 כתו ואם לאו לא שמענו:⁹ ה. השמר לך פן תנקש א' אמר להם הזהר
 שלא תלכד בדבריך שאין נקישא בכל מקום אלא לכידה ש' ינקש נושה
 לכל איש לו ואומר למען ילכו וכשלו אחור ונש' ונוק' ונלכדו:¹⁰ ו. אחרי
 השמדם מפנין אמר להם הזהרו שלא תתנו פתחון פה לאומות העולם
 110 לומר מפני מה הגלני המקום מארצו לא שהיינו עובדים עבדה זרה והרי

¹ See *Sifre*, *ibid.*

² See *Sifre*, *ibid.*, and p. 94 a.

³ The *Midrash Haggadol* has both this and the next Derasha to Deut. xxi. 9 where indeed the ד' אזהרה is more in place.

⁴ *M. Hag.* has this Derasha first.

⁵ Both this and the next three halachoth are to be found in the *M. Hag.* to Deut. xix. i.

⁶ *M. Hag.* במה וישבת בעריהם ובבתיהם בחזקה.

⁷ *M. Hag.* במשיכה instead of בחזקה. See *Kiddushin*, 26 a, but there Deut. xi. 31 is given. Cf. Hoffmann, *Jubelschrift zum 70. Geburtstag des Dr. I. Hildesheimer*, p. 98 (German part).

⁸ *M. Hag.* שרגלי ארץ ישראל מטהרה.

⁹ *M. Hag.* וישבת בעריהם ובבתיהם אין לי אלא ערים ובהים שמצאו וישבו מו' אם רצו. לכבוש ולישב יכבושו תל' וישבת בארצם מכל מקום. אני אומר וישבת בארצם אחד ערים ואחד בתים במשמע ומה תל' וישבת בעריהם אלא שלא ליתן פתחון פה לישראל לומר ארצות &c., as in our text. שלא נחלכלכו בע"ז אבל ערים ובהים שנתלכלכו בע"ז יהיו אסורות תל'. There is also against the words אמר להם the marginal gloss אמר להם. Only a remainder of this is to be found in the *Sifre*, 91 a and 108 a (§ 179).

¹⁰ *Rashi* quotes the same verse from Ps. cix. 18.

עמו עובדי עבדה זרה ויושבים עליה ומשוא פנים יש בדבר מוש או משל
למה הדבר דומה לכן מלכים שהיו מאכילין אותו דבר שאי אפשר לו ואינו
עומד בתוך מעיו מקיאו . . . א כך ארץ ישראל אינה כשאר כל הארצות
ואינה מקבלת עוב עבדה זרה ש ולא תקיא אתכם הארץ בט אותה: ¹ f. כי
את כל התו האל עשו ונ. ואומר לכם אתם תי א אדם ונ: ² ה. שמא ¹¹⁵
תאמרו אבו חטאו ומחלת להם אנו כיוצא בהן אמרת לא מחלתי להם
אלא שלא יתחלל שמי בעולם שנ ואמרו אל יושב הארץ הזאת ונ והמתה
את העם הזה ונ מבילי יכולת יי ונ ועתה יגדל נא ונ יי ארך אפים ונ
סלח נא לעון ונ ויאמר יי ונ שמא תאמרו מפני מה גוים עוב עבדה זרה
עובדים לאלילים ומשתחווים לעצבים חיים בזכותו של נח ש עוד כל ימי ¹²⁰
הארץ ונ אמתי תהא הברית הזאת בטלה משישבות יום ולילה ש עוד כל
ימי הארץ והיה יום אחד הוא יודע ליי ונ: ט. והרי הדבר קל וחומר
ומה אם גוים עובדי עבדה זרה חיים בזכותו שלנח אנו לא נחיה בזכות
אברהם יצחק ויעקב תל לו כי תשמור את כל המצוה הזאת בשכר מצוה
אתם חיים אין אתם חיים בזכות אבות: ³ i ופן תדרש לאלהיהם ונ שלא ¹²⁵
תאמר הואיל וגוים נזחרים ומעקרים ומקריבים שקצים ורמסים לעבדה זרה
שלחנ נעשה כן גם אנו תל לו לא תעשון כן ליי אלהיך: ⁴ יא. אם באת
לעשות כמעשיהן ראה דקדוק מצות שצויתים מראש שופך דם האדם דבר
שהן סבורין שהן זכין בו הם מתחייבין בו ש כי גם את בניהם ואת בנותיהם
ונ: ⁴ יב. שמא תאמרו במה נהא עסוקין תל לו את כל הדבר אשר אנ ¹³⁰
ונ: ⁴ יג. לא תוסף על הדבר מיכן אמרו הניתנין מתנה ⁵

S. SCHECHTER.

[Some Addenda to this article, the proofs of which were only partly
seen by Dr. Schechter, will be given in a later number.]

¹ See *Torath Kohanim*, 93 a, for partial parallel.

² These two verses from Lev. xviii. 27 and xx. 24 were accompanied
probably by some Derasha missing here. It might be supplied from
Torath Kohanim, 86 d and 93 b & c.

³ This is against the Derashoth in *Sifre*, 108 b (§ 184) הכל בזכות אבות.

⁴ No parallel passage is known to me.

⁵ See *Sifre*, 92 a, to the same. The second leaf breaks off here.